Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Additamenta ad Pauli Diaconi - Cod. Karlsruhe 2217

Landulfus <Sagax>

[S. l.], [11. Jahrh.]

Paracelsus große Wundartzney 1536. Aus Bibliothek H. P. Sültzer, anno 1698. Vorher ex libris Nicolai Rulandii

urn:nbn:de:bsz:31-56377

Visual Library

zu K 2217

K 2213

1

Ga 611

H. P. Sultzer

—.45. Ao. 1698.

Ga 611

Sulzer

Susanna Hulacut +

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

uiuimus unq̃, quō tu dicis, liberi reddemini? Rñdit eis Ieſus.
Amē amē dico uobis, ꝙ oīs q facit peccatū, ſeruus eſt peccati.
Seruus aūt nō manet ī domo ī ęternū, filius manet ī ęternū. Si
ergo uos filius liberos reddiderit, uere liberi eſtis. Scio ꝙ ſemen
Abrahæ eſtis. Sed quæritis me īterficere, qa ſermo meus nō ha
bet locū in uobis. Ego q̃d uidi apud patrē meū, loquor, & uos
q̃d uidiſtis apud patrē ueſtrū, facitis. Rñderunt & dixerunt ei.
Pater nr̄ Abrahā eſt. Dicit eis Ieſus. Si filij Abrahæ eſſetis, opa
Abrahæ faceretis. Nūc aūt q̃ritis me interficere, hoiem q ueri-
tatē uobis locutus ſum, quā audiui a deo, hoc Abrahā nō fecit.
Vos facitis opa patris ueſtri. Dixerūt itaq; ei. Nos e ſtupro nō
ſumus nati, unū patrē habemus Deū. Dixit eis Ieſus. Si Deus
pater ueſter eſſet. diligeretis utiq; me. Ego em̄ ex Deo ꝑceſſi &
ueni. Neq; em̄ a me ipſo ueni, ſed ille me miſit. Quare loquelam
meā nō agnoſcitis? quia nō poteſtis audire ſermonē meū. Vos
ex patre diabolo eſtis, & deſyderijs patris ueſtri uultis obſequi.
Ille homicida erat abinitio, & in ueritate nō ſtetit, qa nō eſt ue
ritas in eo. Cū loquit̄ mendaciū, ex ꝓprijs loquit̄, qa mēdax eſt
atq; eius rei pr̄. Ego aūt q a ueritatē dico, nō creditis mihi. Quis
ex uobis arguit me de peccato? Porro ſi ueritatē dico, q̃re uos
nō creditis mihi? Qui ex deo eſt, uerba dei audit, propterea uos
nō auditis, quia ex deo nō eſtis. Reſpōderūt ergo Iudęi, & dixe
runt ei. Nōne bene dicimus nos? ꝙ Samaritanus es tu, & dęmo
niū habes? Rñdit Ieſus. Ego dæmoniū nō habeo, ſed cohone-
ſto patrē meū, & uos ignominia affeciſtis me. Ego aūt non q̃ro
gloriā meā, eſt qui q̃rat & iudicet. Amen amē dico uobis, ſi qs
ſermonē meū ſeruauerit, mortē nō uidebit in ęternū. Dixerūt
T ergo

ergo illi Iudæi. Nūc cognouimus ꝙ dæmoniū habeas. Abrahā mortuus eſt & ꝓphetę, & tu dicis, ſi quis ſermonē meum ſeruauerit, nō guſtabit mortem in æternū. Nunquid tu maior es patre noſtro Abrahā? qui mortuus eſt, & prophetæ mortui ſunt, Quem teipſum facis? Reſpōdit Ieſus. Si ego glorifico meip̄m, gloria mea nihil eſt. Eſt pater meus qui glorificat me, quem uos dicitis Deum ueſtrū eſſe, & tamē nō cognouiſtis eum, ego autem noui eum. Et ſi dixero, ꝙ non nouerim eum, ero ſimilis ueſtri mendax. Sed noui eum, & ſermonem eius ſeruo. Abraham pater ueſter exultauit, ut uideret diem meum, & uidit atq; gauiſus eſt. Dixerunt ergo Iudæi ad eū. Quinq̄ginta annos nondū habes, & Abrahā uidiſti? Dixit eis Ieſus. Amen amen dico uobis, anteq̄ Abrahā naſcereť, ego ſum. Tollebāt ergo lapides, ut iacerent in eū. Ieſus autē abſcōdit ſe, & exiuit e templo.

CAPVT IX.

ET p̄teriens Ieſus, uidit hominē cæcū a natiuitate, & interrogauerūt eū diſcipuli eius, dicētes. Rabbi, quis peccauit, hic an parentes eius, ut cęcus naſcereť? R̄ndit Ieſus. Neq; hic peccauit, neq; parētes eius, ſed ut manifeſtenť op̄a Dei in illo. Me oportet op̄ari op̄a eius qui miſit me donec dies eſt. Venit nox, qn̄ nemo poteſt op̄ari. Quādiu fuero in mūdo, lux ſum mundi Hoc cū dixiſſet, expuit in terrā, & fecit lutū ex ſputo, & illeuit lutum ſuper oculos cæci, & dixit ei. Vade, laua in piſcina Siloę quod ſi interp̄teris, ſonat miſſus. Abijt ergo & lauit, & uenit uidens. Itaq; uicini & qui uiderāt eū prius, ꝙ mēdicus eſſet, dicebant. Nōne hic eſt qui ſedebat, & mendicabat? Alij dicebāt, hic eſt. Alij rurſus, ſimilis eſt ei. Ille dicebat, ego ſum. Dicebāt ergo

ei.

Diligebat aũt Ieſus Marthã & ſororẽ eius, & Lazarũ. Vt ergo audiuit ꝙ ægrotaret tũ qdẽ tpis manſit in eodẽ loco duob⁹ diebus. Deinde poſt hoc dicit diſcipulis. Eamus in Iudæã iterum. Dicunt ei diſcipuli. Rabbi, modo q̃rebant te Iudæi lapidare, & iterũ uadis illuc? Rñdit Ieſus. Nonne duodecim ſunt horę diei? Si quis ambulauerit in die, nõ offendit, qa lucẽ huius mundi uidet. Si quis autẽ ambulauerit ĩ nocte, offendit, qa lux nõ eſt in eo. Hæc ait, & poſt hęc dicit eis. Lazarus amicus noſter dormit ſed uado, ut a ſomno excitẽ eũ. Dixerunt ergo diſcipli eius. Domine, ſi dormit ſaluus erit. Dixerat aũt Ieſus de morte eius, at illi putauerũt, ꝙ de dormitiõe ſomni diceret. Tunc ergo Ieſus dixit eis manifeſte. Lazarus mortuus eſt, & gaudeo ꝓpter uos ut credatis, ꝙ nõ fuerim ibi. Sed eamus ad eũ. Dixit ergo Thomas qui dicit̃ didymus, ad diſcipulos. Eamus & nos ut moriamur cũ eo. Venit itaqꝫ Ieſus, & inuenit eũ q̃tuor dies iã in monumẽto habentẽ. Erat aũt Bethania iuxta Hieroſolymã fere ſtadijs qndecim. Multiqꝫ ex Iudæis uenerũt ad Marthã ac Mariã, ut cõſolarent eas de fratre ſuo. Martha ergo ut audiuit, ꝙ Ieſus ueniſſet, occurrit illi. Maria ṽo domi deſidebat. Dixit ergo Martha ad Ieſum. Domine, ſi fuiſſes hic, frater meus non fuiſſet mortuus. Sed & nunc ſcio, ꝙ quęcuqꝫ popoſceris a deo, daturus tibi ſit Deus. Dicit illi Ieſus. Reſurget frater tuus. Dicit ei Martha Scio ꝙ reſurget in reſurrectiõe in nouiſſimo die. Dicit ei Ieſus. Ego ſum reſurrectio & uita. Qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, uiuet, & omnis qui uiuit & credit in me, non morietur in æternũ. Credis hoc? Ait illi. Etiam domine. Ego credo, ꝙ tu ſis Chriſtus ille filius Dei, qui in mundũ uẽturus erat. Et cũ hęc di

xiſſet

xiſſet, abijt & uocauit Mariã ſororẽ ſuam clanculũ, dicens. Magiſter adeſt, & uocat te. Illa ut audiuit, ſurgit cito, & uenit ad eũ Nondũ aũt uenerat Ieſus in caſtellũ, ſed erat in eo loco, ubi occurrerat ei Martha. Iudęi ergo q̄ erant cum ea in domo, & cõſolabant eã, cũ uidiſſent Mariã q̄d cito ſurrexiſſet & exiſſet, ſecuti ſunt eam dicẽtes. Vadit ad monumentũ, ut ploret ibi. Maria ergo cum ueniſſet eo, ubi erat Ieſus, uidens eũ, accidit ad pedes eius, & dicit ei. Dñe ſi fuiſſes hic, nõ eſſet mortuus frater meus. Ieſus ergo ut uidit eam plorãtem, & Iudæos qui uenerant cum ea plorãtes, infremuit ſpiritu, & turbauit ſeipſ[illegible] Vbi poſuiſtis eũ? Dicũt ei. Domine, ueni & uide. Lachrymatus eſt Ieſus. Dixerũt ergo Iudæi. Ecce quõ amabat eũ. Quidã autem ex ipſis dixerunt. Non poterat hic qui aperuit oculos cæci, facere, ut & hic nõ moreret? Ieſus ergo rurſum fremẽs in ſemetipſo, uenit ad monumentũ. E[illegible] ũt ſpelunca, & lapis ĩpoſitus erat ei. Ait Ieſus. Tollite lapidẽ. Dicit ei Martha ſoror eius qui mortuus fuerat. Dñe, iam olet, quatriduanus eſt eñ. Dicit ei Ieſus. Nõne dixi tibi, quod ſi credideris uiſura eſſes gloriã Dei. Suſtulerũt ergo lapidẽ a loco, ubi is qui mortuus fuerat, erat poſitus. Ieſus aũt attollens ſurſum oculos, dixit. Pater gratias ago tibi, qm̃ audiſti me. Ego aũt ſci[illegible], quod ſemp̱ me audis, ſed ꝓpter turbã quę circũſtat dixi, ut credant quod tu me miſeris. Atq; hęc cum dixiſſet, uoce magna clamauit. Lazare, ueni foras. Et prodijt q̄ fuerat mortuus, manus & pedes habẽs reuinctos faſcijs ſepulchralibus, & facies illius ſudario erat obuincta Dicit eis Ieſus. Soluite eũ, & ſinite abire. Multi ergo ex Iudæis q̄ uenerãt ad Mariã, & uiderãt quę feciſſet Ieſus, crediderũt in eum.

uocē quędā mulier de turba, dixit illi. Beatus uenter quæ por
tauit, & ubera quæ ſuxiſti. At ille dixit. Quinimo, beati q audi
unt ſermonē dei, & cuſtodiūt illū. Turbis aūt cōdenſantibus ſe Mat. 12
cœpit dicere. Natio hæc mala eſt. Signū q̃rit, & ſignū nō dabit̃ Mar. 8.
ei, niſi ſignum Ionæ prophetæ. Nam ſicut fuit Ionas ſignū Ni-
niuitis, ita erit & filius homīs nationi iſti. Regina Auſtri ſurget
in iudicio cū uiris nationis huius, & cōdemnabit illos, quia ue- 1. Reg. 10
nit a finibus terræ, ut audiret ſapientiā Solomonis, & ecce plus 2. Para. 9
ꝙ Solomō hoc in loco. Viri Niniuitę ſurgēt in iuditio cū natio- Ionæ. 3.
ne hac, & cōdemnabūt illā, quia ad pœnitentiā adducti ſunt p̄-
dicatione Ionæ, & ecce plus ꝙ Iona hoc in loco. Nemo lucernā Mat. 5.
accēdit, & in abſcōdito ponit, neq; ſubter modiū, ſed ſup cādela Mar. 4.
brū, ut qui ingrediunt̃, lumē uideant. Lucerna corporis eſt ocu
lus. Cū igit̃ oculus tuus fuerit ſimplex, totū q̊q; corpus tuū luci
dū erit. Quod ſi malus fuerit, etiā corpus tuū tenebroſum erit.
Vide ergo ne lumē q̊d in te eſt, tenebrę ſint. Si ergo corpus tuū
totū lucidū fuerit, nō hn̄s aliquā partē tenebroſam, ſic erit luci-
dum totū, ut cū lucerna fulgore illuminat te. Et cū loqueret̃, ro Mat. 3
gauit illū quidā phariſæus, ut prāderet apud ſe. Ieſus aūt ingreſ
ſus accubuit. Phariſæus aūt cū uidiſſet, admiratus eſt, quod nō
prius lauiſſet ante prandiū. Et ait dn̄s ad illū. Nūc uos Phariſęi
exteriora poculi, catiniq; mūdatis, & quod intus eſt ueſtri, ple-
nū eſt rapina & malitia. Stulti, nōne qui fecit quod foris eſt, eti
am id quod intus eſt, fecit? Verūtamen quod ſuper eſt, date ele
emoſynā, & ecce omnia munda ſunt uobis. Sed uæ uobis phari
ſęis, quia decimatis mētā, & rutā & quoduis olus, & p̄teritis iu ”
diciū & charitatē Dei. Imo hæc oportuit facere, & illa nō omit-

tere. [Væ] uobis phariſæis, quia diligitis primas cathedras ĩ ſyna
gogis, & ſalutationes in foro. Vę uobis ſcribæ & phariſęi hypo
critæ, quia eſtis ut monumenta, quę nõ apparent, & homines
ambulãtes ſuper, neſciũt. Reſpondẽs aũt quidã ex legiſperitis,
ait illi. Magiſter, hæc dicẽs etiã nos afficis cõtumelia. At ille ait.
[M]at.23 Et uobis legiſpitis uę, q̃a oneratis hoĩes oneribus, q̃ portare nõ
poſſunt, & ipſi uno digito ueſtro nõ attingitis ſarcinas. Væ uo
bis, quia ædificatis monumẽta ꝓphetarũ, patres aũt ur̃i occide-
rũt illos, ꝑfecto teſtamini, ꝙ cõprobatis facta patrũ ueſtrorũ, q̃
niã illi q̃dẽ eos occiderũt, uos aũt ædificatis eoꝝ ſepulchra. Pro
pterea & ſapiẽtia Dei dixit. Mittã ad illos ꝓphetas & Apoſto-
los, & ex illis occidẽt et ꝑſequent̃, ut requirat̃ ſanguis oĩm ꝓphe
tarum, qui effundit̃ a cõſtitutiõe mũdi, a natiõe iſta, a ſanguine
2.[P]ara.24. Abel uſq; ad ſanguinẽ Zacharię, qui perijt inter altare & ędẽ.
Profecto dico uobis, req̃ret̃ ab hac natiõe. Væ uobis legiſpitis
quia tuliſtis clauẽ ſciẽtię, ipſi nõ introiſtis, & eos q̃ introibãt ue
tuiſtis. Cũ aũt hæc ad illos diceret, cœperũt legiſpiti & phariſæi
grauiter inſiſtere, & captioſe interrogare eũ de multis, inſidian
tes ei, & q̃rentes aliq̃d uenari ex ore eius q̃ accuſarẽt eũ.

CAPVT XII.

Mat.16. CVm autẽ cõueniſſet innumera turbæ multitudo, adeo ut
Mar.8. ſe inuicem cõculcarẽt, cœpit dicere ad diſcipulos ſuos, pri-
Mat.19 mũ. Cauete uobis ipſis a fermẽto phariſęorũ, q̃d eſt hypocriſis.
Nihil eñ opertũ eſt, quod nõ reuelabit̃, neq; abſconditũ, q̃d nõ
ſciet̃. Q̃m quæ in tenebris dixiſtis, in lumĩe audient̃, & quod in
aurẽ locuti eſtis in cõclauibus, p̃dicabit̃ in tectis. Dico autẽ uo-
bis amicis meis. Ne terreamini ab ĳs q̃ occidũt corpus, & poſt
hæc

hęc nõ habẽt q̃d amplius faciant. Oſtendã aũt uobis quẽ timea
tis. Timete eũ, qui poſtq̃ occiderit, habet poteſtatẽ conijciendi
in gehennã, certe dico uobis, hũc timete. Nõne q̃nq; paſſercu=
li uæneũt minutis aſſibus duobus, & unus ex illis nõ eſt in obli
uione coram deo. Quin & pili capitis ueſtri omnes numera=
ti ſunt, nolite ergo timere, multis paſſeribus pluris eſtis. Dico Matt.12.
autẽ uobis, omnis quicũq; cõfeſſus fuerit me corã hominibus, &
filius hominis confitebit̃ illũ coram angelis Dei. Qui aũt nega
uerit me, corã hoĩbus, negabit̃ corã angelis Dei. Et quiſquis lo=
quitur dictũ ĩ filiũ hominis, remittet̃ illi, ei ꝟo qui in ſpiritũ ſan= Mar.3.
ctũ conuitiũ dixerit, nõ remittet̃. Cũ aũt adduxerint uos ad ſy
nagogas, & ad magiſtratus ac poteſtates, nolite ſoliciti eſſe, qua
liter aut quid reſpõdeatis, aut quid dicatis, ſpũs em̃ ſanctus do=
cebit uos in eadẽ hora, quid oporteat uos dicere. Ait aũt ei qui=
dã de turba. Magiſter, dic fratri meo, ut diuidat mecũ hæredita
tem. At ille dixit ei. Homo, quis me cõſtituit iudicẽ aut diuiſorẽ
ſup uos? Dixitq; ad illos. Videte & cauete ab auaritia, quia nõ
in abundantia cuiuſquã uita eius eſt ex ijs quę poſſidet. Dixit
autẽ ſimilitudinẽ ad illos dicens. Hominis cuiuſdã diuitis ube=
res fructus ager attulit, & cogitabat intra ſe, dicens. Quid faci=
am, quod nõ habeã, quo congregẽ fructus meos? Et dixit. Hoc
faciam. Deſtruã horrea mea, & maiora extruã, & illuc cõgrega
bo omnia quæ nata ſunt mihi bona mea, & dicam animæ meæ.
Anima, habes multa bona repoſita in annos multos, requieſce
comede, bibe, gaude. Dixit aũt illi Deus. Stulte, hac nocte ani=
mam tuã repetunt abs te, quę ꝟo paraſti, cui cedẽt? Sic qui recõ
dit ſibi, nec eſt erga Deũ diues. Dixitq; ad diſcipulos ſuos. Ideo

Matth.6. dico uobis. Nolite ſoliciti eſſe aniæ ueſtræ, quid edatis, neq; cor
pori, quid induamini. Anima plus eſt ꝙ eſca, & corpus plus ꝙ
indumentũ. Cõſyderate coruos, quia nõ ſeminãt, neq; metunt
ꝗbus nõ eſt penuariũ, neq; horre[illegible] Deus paſcit illos. Quãto
magis uos p̃ſtatis uolucribus? Quis aũt ueſtrũ ſolicitudine ſua
poteſt adijcere ad ſtaturã ſuã cubitũ unũ? Si ergo ne id q̃dẽ q̃d
minimũ eſt, poteſtis, quid de cęteris ſoliciti eſtis? Cõſyderate li-
lia quomodo creſcunt, nõ laborant, neq; nent, dico autẽ uobis
nec Solomon in omni gloria ſua ueſtiebat̃ ſicut unum ex iſtis.
Si autẽ gramẽ quod hodie eſt in agro, & cras in clibanũ mittit̃,
Deus ſic ueſtit, quanto magis uos ueſtiet o parum fidentes. Et
uos nolite quęrere quid eſuri ſitis, aut quid bibituri, & nolite in
ſublime tolli, hæc em̃ oĩa gentes mundi quærunt, pater aũt ue-
ſter ſcit, ꝙ iſtis indigeatis. Quin potius quærite regnũ Dei, &
hæc oĩa adijcient̃ uobis. Noli timere puſille grex, quia complaci
tum eſt patri ueſtro, dare uobis regnũ. Vendite quę poſſidetis
Mat.10 & date eleemoſynã. Parate uobis ſacculos, qui nõ ueteraſcunt
theſaurũ nõ deficientẽ in cœlis, quo fur non accedit, neq; tinea
corrumpit, ubi em̃ theſaurus ueſter eſt, ibi & cor ueſtrum erit.
Sint lumbi ueſtri p̃cincti, & lucernæ accenſæ, & uos ſimiles ho-
minibus, expectantibus dominũ ſuũ, quãdo reuertat̃ a nuptijs
Mat.14 ut cũ uenerit ac pulſauerit, confeſtim aperiant ei. Beati ſerui il-
Mar.13. li, quos, cum uenerit dominus, inuenerit uigilantes. Amẽ dico
uobis, ꝙ præcinget ſe, & faciet illos diſcumbere, & trãſiens mi-
niſtrabit illis. Et ſi uenerit in ſecũda uigilia, & ſi in tertia uigilia
uenerit, atq; ita inuenerit, beati ſunt ſerui illi. Hoc autẽ ſcitote,
quod ſi ſciſſet paterfamilias, qua hora fur uenturus fuiſſet, uigi

laſſet